

**Chiropterologický posudek stromů určených ke kácení na lokalitě
pravý břeh Berounky – Lipence**

ZO ČSOP Nyctalus
Jasmínová 2665, 106 00 Praha 10

Ing. Dagmar Zieglerová, Mgr. Anna Bláhová

10. 4. 2018

Úvod

Cílem odborného chiropterologického posudku bylo zjištění aktuálně obsazených dutin ve stromech určených ke kácení na základě odborného dendrometrického vyhodnocení a posouzení zdravotního stavu a provozní bezpečnosti stromů. Pro posouzení předmětných stromů bylo využito nálezových dat z řádného průzkumu prováděného v roce 2017 na části lokality v rámci národního programu ČSOP Ochrana biodiverzity. Zpráva z tohoto průzkumu byla předána Povodí Vltavy, s.p. V době průzkumu již byl proveden ořez vybraných stromů a byly vyvěšeny netopýří budky dle doporučení.

Lokalizace

Předmětné dřeviny se nachází na pravém břehu Berounky, v Lipencích, v prostoru od Černošic k Radotínu. Celkem se jedná o 161 stromů, které byly navrženy ke kácení. Stromy na lokalitě byly očíslovány pro potřeby dendrologa číslly od 1 do 350. Konkrétní stromy určené ke kácení jsou popsány v odborném posudku ing. V. Strnadové. Úsek se stromy 61-242 byl předmětem celoročního průzkumu pomocí ultrazvukového detektoru, byl zaměřen na aktivitu a druhovou skladbu netopýřů, na zjištění potenciálních i konkrétních úkrytů.

Metodika

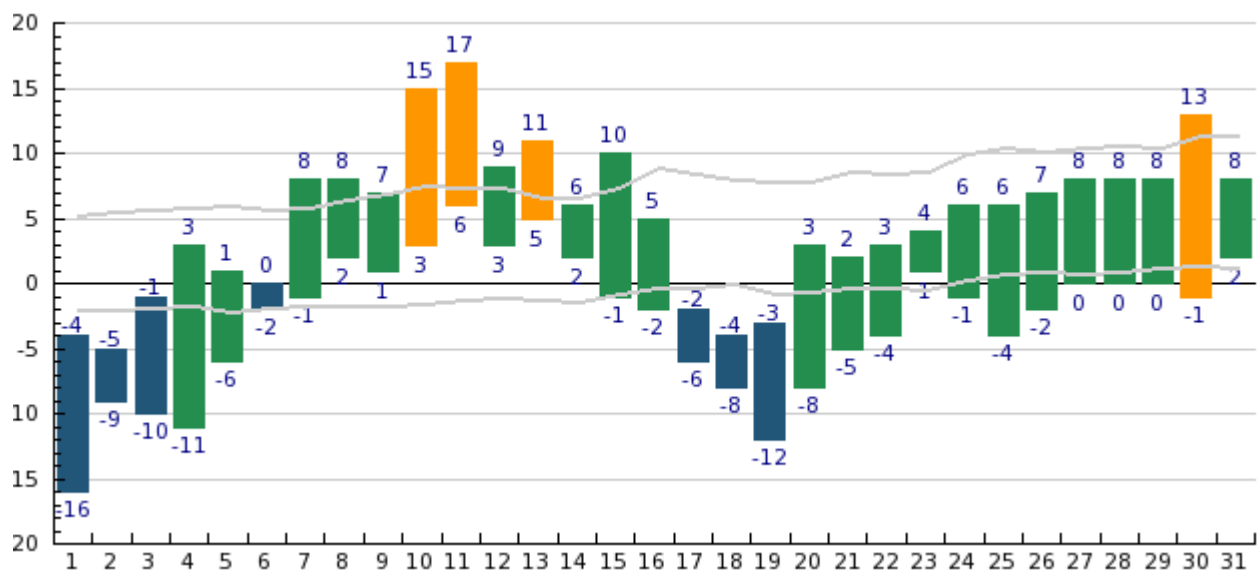
Sledování netopýřů probíhá za příznivých povětrnostních podmínek, tj. teplota nad 6°C, nesmí pršet nebo foukat silný vítr.

- 1) Na základě celoročního chiropterologického průzkumu provedeného v roce 2017 bylo vytipováno 10 stromů s potenciálními úkryty, v jejichž blízkosti byla zjištěna zvýšená aktivita netopýřů. Byl sledován výlet jednotlivých zvířat se snahou o co nejpřesnější lokalizaci úkrytu za současného užití ultrazvukového detektoru, pro zjištění konkrétního druhu netopýřů. S využitím termovizní kamery.
- 2) Noční transekt s ultrazvukovým detektorem. Zvláštní pozornost byla zaměřena na místa vytipovaná dle nálezových dat pořízených v průběhu celoročního chiropterologického průzkumu na lokalitě v Lipencích v roce 2017. Lokalita byla rozdělena do 3 úseků: stromy č. 1-60 (ke kácení určeny 3 stromy), stromy č. 61 – 242 (ke kácení určeno 142 stromů), stromy č. 243-350 (ke kácení určeno 19 stromů).

Byl použit ultrazvukový detektor Pettersson D240x v režimu Time Expansion s nahrávačem Zoom H2n. Nahrávky byly vyhodnoceny v akustickém programu Bat Sound. K pozorování lovecké aktivity netopýřů ve tmě byla použita termovizní kamera Flir Scout II 320.

Výsledky a diskuze

Průzkum netopýřů mohl začít až 3. dubna 2018 z důvodu přetrvávajících velmi nízkých teplot a tím i pokračující hibernace netopýřů. Netopýři lze sledovat při teplotách nad 6°C.

Graf 1: Průběh teplot v měsíci březnu

Noční pozorování probíhalo v období od 3. 4. do 9. 4. 2018. Povětrnostní podmínky odpovídaly s výjimkou 5. 4. metodickým požadavkům. V období 3. 4. až 9. 4. bylo provedeno vizuální večerní sledování vybraných stromů, zejména s důrazem na vytipované dutiny (stromy č. 76, 80, 82, 87, 117, 118, 162, 165, 189, 191) a transekty zaměřené na zjištění druhové skladby a aktuálně obývaných úkrytů.

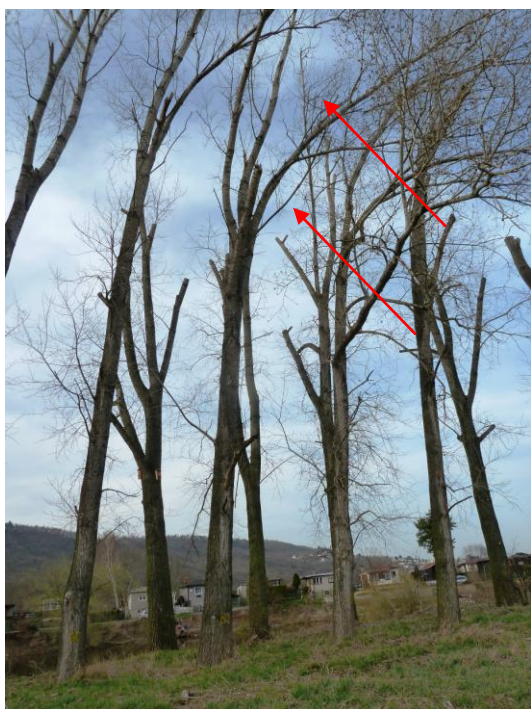
datum	teplota °C		vlhkost %		aktivita netopýrů	poznámka
	počáteční	koncová	počáteční	koncová		
3.4.2018	24,5	12,3	30	62	vysoká	
4.4.2018	19,3	14,1	50	67	vysoká	
5.4.2018	10,3	9,1	73	90	nulová	na začátku vítr, déšť, pak ustal
6.4.2018	11,2	8,5	36	43	střední	
8.4.2018	13,3	3,9	69	94	nízká	
9.4.2018	20,5	12	44	89	vysoká	

Tab. 1: Povětrnostní podmínky v průběhu transektů.

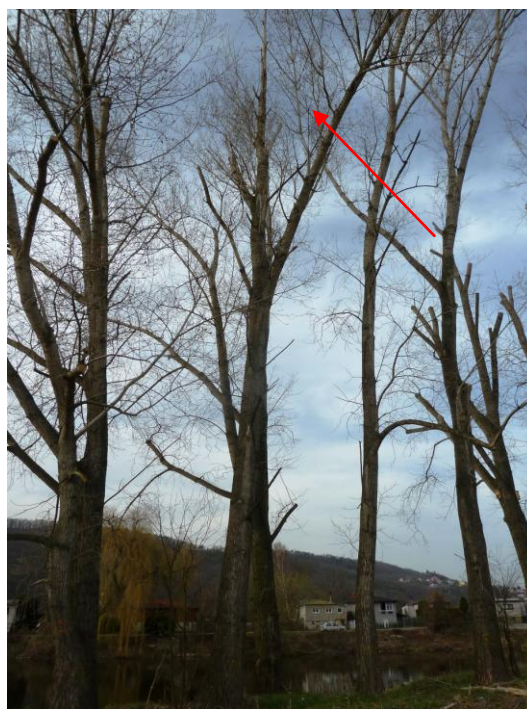
Ve sledovaném období od 3. 4. do 9. 4. 2018 bylo zjištěno 5 druhů netopýrů: netopýr rezavý (*Nyctalus noctula*), n. vodní (*Myotis daubentonii*), n. parkový (*Pipistrellus nathusii*), n. hvízdavý (*P. pipistrellus*) a n. nejmenší (*P. pygmaeus*). Netopýři zde lovili nebo využívali prostor mezi řadami stromů jako letový koridor. Stromy byly neolistěné, pohyb netopýrů bylo možno relativně dobře pozorovat, značně obtížné bylo zjišťování místa výletu z konkrétních dutin ve výšce kolem 20 a více m nad zemí v propletených korunách.

4. 4. 2018 byl v topolu č. 162 objeven a 9. 4. 2018 potvrzen ve výšce cca 20 m nad zemí úkryt kolonie netopýrů rezavých.

Velmi vysoká aktivita většího počtu netopýrů nejmenších (*Pipistrellus pygmaeus*) byla zaznamenána ve skupině stromů 75-89, jako pravděpodobné místo úkrytu se jeví ulomený terminál stromu č. 76 a pahýl po odlomené větvi u stromu č. 82.

Strom č. 82 s potenciálním úkrytem

Strom č. 76 s potenciálním úkrytem

Vysoká aktivita více netopýrů vodních (*Myotis daubentonii*) ukazující na možný úkryt byla zjištěna u skupiny stromů č. 117, 118, 123, 129.

Závěr a doporučení

V monitorovaných stromech určených ke kácení byl potvrzen **úkryt kolonie netopýrů rezavých (*Nyctalus noctula*) v dutině stromu č. 162** v suchém pahýlu po odlomené kosterní větvi. Strom byl na kmeni označen siluetou netopýra. Doporučujeme konzultovat s dendroložkou ing. V. Strnadovou nutnost odstanění stromu č. 162, případně za jakých podmínek by mohl být tento strom zachován. Při kácení stromu č. 162 trváme na přítomnosti chiropterologa, který zajistí záchranu netopýrů.

Obr. 1: Strom č. 162 s úkrytem kolonie netopýrů

Obr. 2: Označení stromu siluetou netopýra

Pro kácení je vzhledem k potvrzenému výskytu netopýrů třeba vlastnit platnou výjimku pro zásah do biotopu a zásah do přirozeného vývoje zvláště chráněných živočichů (§ 56) ze zákona 114/1992 Sb. na ochranu přírody a krajiny.

Byla zjištěna vysoká aktivita netopýrů nejmenších (*Pipistrellus pygmaeus*) naznačující možnou přítomnost úkrytu ve skupině stromů č. 76-89. Vysoká aktivita netopýrů vodních (*Myotis daubentonii*) byla zjištěna ve skupině stromů č. 117, 118, 123, 129. Konkrétní úkryty nebyly v těchto skupinách stromů zjištěny.

U kácení těchto skupin stromů doporučujeme přítomnost chiropterologa. Kácení stromů provádět šetrným způsobem, tak aby koruny stromů nepadaly do řeky, ale na břeh. V případě nálezu netopýrů se tak zabrání jejich úhynu vlivem utopení a je usnadněna záchrana zvířat.

Pro případ neočekávaného nálezu netopýrů v průběhu prací doporučujeme ještě před jejich zahájením zajistit součinnost firmy provádějící kácení s ochránci přírody a přítomnost odborníka chiropterologa, který zajistí pomoc pro netopýry (např. ZO ČSOP Nyctalus).

Práce doporučujeme provést co nejdříve, nejlépe ještě v dubnu 2018.

Použité zdroje:

Bláhová, A., Zieglerová, D. (2017): Mapování výskytu netopýrů – Lipence břeh Berounky, projekt č. 121716 Ochrana biodiverzity.

Strnadová, V: Odborný posudek zdravotního stavu a provozní bezpečnosti vybraných stromů, zejména topolů kanadských (*Populus x canadensis*) rostoucích v břehovém porostu na pravém břehu Berounky na parc. č. 3003/2, 3311/1, 3001/1 k.ú. Lipence a následný návrh náhradní výsadby při jejich odstranění

Cepáková, E., Hort, L. (2013): Netopýři v lesích: doporučení pro lesnickou praxi.

Mapy.cz